

Inwestowanie jako element zarządzania finansami osobistymi

Daria Majewska-Bielecka*

Streszczenie: Celem artykułu jest opracowanie definicji inwestycji po przeprowadzeniu wnikliwych badań literaturowych. W wyniku analizy zgromadzonego materiału, za inwestycje uważa się część oszczędności indywidualnych przekształconych w aktywa finansowe i/lub rzeczowe, na określony czas, w warunkach niepewności, w celu osiągnięcia maksymalnych zysków przy możliwym do zaakceptowania poziomie ryzyka. Opracowane w niniejszym artykule pojęcie inwestycji odbiega od najczęściej przytaczanych definicji i opiera się na pojęciu ryzyka i niepewności, będących nieodłączną cechą aktywów inwestycyjnych.

Słowa kluczowe: inwestycje, inwestowanie, oszczędzanie, ryzyko, niepewność

Wprowadzenie

Inwestycje są częścią osobistego planowania finansowego, obok innych rodzajów aktywności, takich choćby, jak pozyskanie kapitału. Warto zaznaczyć, że osobiste planowanie finansowe jest zorientowane na sytuację finansową konkretnej osoby indywidualnej i pod uwagę bierze cykl życia człowieka. Podstawowymi celami osobistego planowania finansowego są: wzrost bogactwa osoby indywidualnej, projektowanie struktury czasowej przepływów pieniężnych w taki sposób, aby dodatnie przepływy pieniężne były dopasowane do ujemnych przepływów pieniężnych. Plan finansowy musi uwzględniać sytuację finansową danej osoby (Jajuga, Jajuga 2006: 390–391).

W wyniku oszczędzania części swoich przychodów, ludzie kumulują pewne kwoty majątku, które mogą być przetrzymywane w wielu różnych formach o charakterze krótko- lub długoterminowym. Wszystkie są nazywane aktywami. Proces przekształcenia oszczędności w daną formę aktywów nosi nazwę osobistego inwestowania, albo inaczej alokacji aktywów. Inwestowanie należy rozumieć jako długotrwały proces gospodarczy, uruchomiony przez podjęcie decyzji o inwestycji (Bodie, Merton 2003: 26; Różański (red.) 2006: 14). Inwestowanie to dysponowanie oszczędnościami na rzecz przyszłych korzyści – to proces decyzyjny i działanie oparte na obiektywnych prawach społecznych, gospodarczych i ekonomiczno-finansowych. Jest to każde wykorzystanie kapitału w celu jego powiększenia (Lipiński 2009: 20).

---

* dr Daria Majewska-Bielecka, Zachodniopomorska Szkoła Biznesu ul. Żołnierska 53 Szczecin, dbielecka@zpsb.szczecin.pl.

1. Oszczędzanie

W celu omówienia pojęcia inwestycji i inwestowania niezbędne jest wyjaśnienie pojęć: oszczędności indywidualne i oszczędzanie, ponieważ wielkość inwestycji zależy właśnie od wielkości oszczędności. W literaturze można znaleźć wiele różnych definicji oszczędności. Najczęściej spotykana definicja mówi, że oszczędności indywidualne to ta część dochodów, która nie jest przeznaczona do spożycia. Niektórzy ekonomiści rozszerzają powyższą definicję twierdząc, że oszczędności to ta część dochodów, która nie została wykorzystana na cele konsumpcyjne i może być utrzymywana w gotówce, w finansowych instrumentach oszczędzania lub zamieniona na rzeczowe instrumenty oszczędzania, służąc zaspokojeniu potrzeb prywatnych w przyszłych okresach. Z oszczędnościami nierozdzielnie wiąże się pojęcie oszczędzania. W tym przypadku większość naukowców jest zgodna, że oszczędzanie jest procesem polegającym na rezygnacji z konsumpcji bieżącej na rzecz konsumpcji przyszłej. Szersza definicja uwzględnia, że proces ten wiąże się dodatkowo z umieszczeniem pieniędzy na lokatach finansowych i niefinansowych zdolnych generować dochody, które z kolei mogą być konsumowane na bieżąco bądź przeznaczone do dalszego pomnażania zasobów majątkowych osoby indywidualnej (Korenik 2003: 24–26; Owsiak 2002: 209–211).

2. Inwestowanie

F.K. Reilly i K.C. Brown twierdzą, że inwestycja jest to zaangażowanie określonej kwoty pieniędzy na pewien okres, aby w przyszłości otrzymać jej zwrot, kompensujący inwestorowi po pierwsze czas, w którym pieniądze były zaangażowane, po drugie przewidywany współczynnik inflacji oraz po trzecie ryzyko inwestycyjne. Inwestor angażuje znaną na dziś sumę pieniędzy w inwestycję o oczekiwanym w przyszłości zwrocie, który podwyższy dzisiejszą kwotę (Reilly, Brown 2001: 27–30).

Inwestycja jest zasobem, który nie podlega konsumpcji. Oczywistym przykładem inwestycji są akcje czy obligacje, zaś mniej oczywistym są lokaty bankowe czy nieruchomości. Przyjmując, że inwestycje mają na celu wytwarzanie bogactwa poprzez generowanie dochodów lub też podnoszenie wartości, którą można później wymienić na dochód, powyższe aktywa spełniają wymagany warunek (Kritzman 2011: 96). Drugim, często wymienianym warunkiem, aby dany zasób można było zaliczyć do inwestycji, jest wystąpienie ryzyka związanego z danym aktywem. Wydawałoby się, że np. lokata bankowa jest instrumentem wolnym od ryzyka, ale gdy uwzględnimy inflację, to okazuje się, że i depozyty mogą przynieść realną stratę. A zatem, jeżeli inwestor, decydując się na pozornie bezpieczne instrumenty finansowe, może osiągnąć realną ujemną stopę zwrotu, to takie aktywo można zaliczyć do inwestycji. Nie można także wykluczyć upadłości podmiotu gospodarczego, w którym zdeponowano środki pieniężne. Jak pokazują ostatnie lata, lokaty bankowe nie są również pozbawione ryzyka politycznego (patrz Cypr 2012).

Tradycyjnie, inwestycje określa się jako bieżące zaangażowanie zasobów podejmowane w celu późniejszego osiągnięcia zysków. K. Dziworska definiuje inwestycje jako celowo wydatkowane środki inwestora skierowane na powiększenie jego dochodów (Dziworska 1993: 9). Jeżeli zasoby i zyski przyjmują postać pieniędzy, to inwestycja jest bieżącym zaangażowaniem środków pieniężnych w celu uzyskania środków pieniężnych później. Kwota, którą później mamy otrzymać może być znana, ale w większości przypadków jest ona niewiadoma (Luenberger 2003: 15). Poprzez inwestycje rozumie się najczęściej wydatek pieniężny, który ma przynieść dochód temu, kto podejmuje inwestycję, a więc inwestorowi (aspekt finansowy), jednakże może być to również proces, w którym następuje przekształcenie środków pieniężnych w inne dobro (aspekt rzeczowy) (Róžański 2006: 13).

Inwestycja jest w istocie bieżącym wyrzeczeniem dla przyszłej korzyści, jednak terazniejszość jest względnie dobrze znana, natomiast przeszłość jest tajemnicą. Inwestycja jest zatem wyrzeczeniem się pewnego dla niepewnej korzyści. Według powyższego, inwestycje to wyrzeczenie się bieżącej konsumpcji dla przyszłych niepewnych korzyści. Ta definicja wskazuje kilka istotnych cech inwestycji. Po pierwsze, inwestycja wskazuje wyrzeczenie inwestora, po drugie, inwestycja dokonywana jest w pewnym okresie, po trzecie, przyszłe korzyści są niepewne. Wynika z tego, że nieodłącznymi cechami każdej inwestycji są czas i ryzyko (Jajuga, Jajuga 2006: 9–15; Jajuga, Kuziak, Markowski 1998: 11).

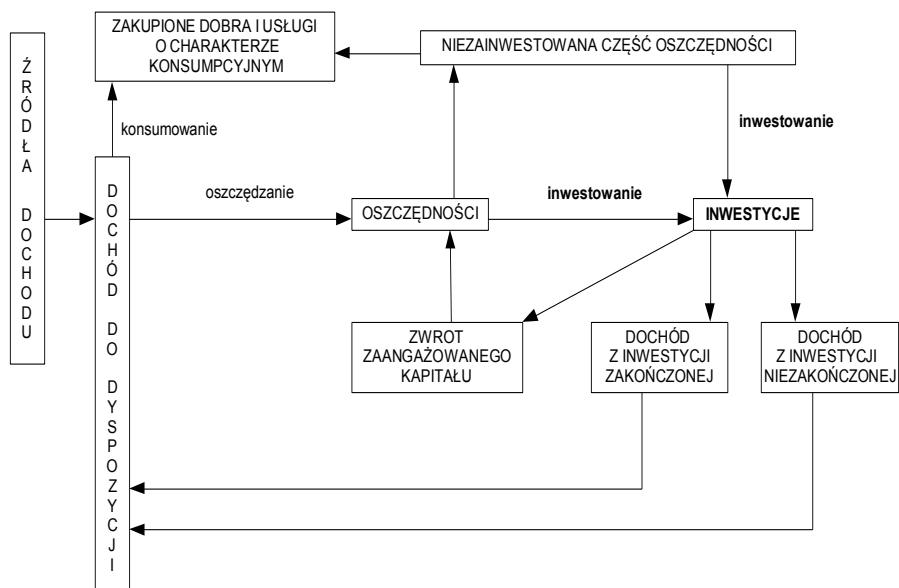
Powyższa definicja inwestycji jest bardzo szeroka i obejmuje zarówno inwestycje finansowe jak i pozafinansowe, do których można zaliczyć inwestycje rzeczowe i nie mające charakteru rzeczowego np. inwestycje w kapitał ludzki, czyli wyrzeczenie się bieżącej konsumpcji na rzecz zdobywania wiedzy w celu uzyskania potencjalnych przyszłych korzyści. Niewątpliwie za inwestycję w kapitał ludzki uważa się edukację i szkolenia. Choć może istnieć wiele powodów zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, to jednym z nich jest zwiększenie mocy zarobkowej człowieka, czyli jego kapitału osobistego. Tak jak w przypadku wszystkich decyzji inwestycyjnych, także i ta inwestycja będzie opłacalna, jeżeli wartość bieżąca oczekiwanych korzyści przyrostowych jest wyższa od wartości bieżącej kosztów przyrostowych. Ponadto inwestycje niematerialne to inwestycje, w których następują wydatki inwestycyjne na: działalność badawczo-rozwojową, kształcenie zawodowe pracowników, marketing przedsiębiorstwa, sferę socjalną (Róžański red. 2006: 16). Cechą wspólną wszystkich inwestycji jest rezygnacja z bieżącej konsumpcji dla przyszłych korzyści. Korzyści te mogą mieć charakter finansowy np. wzrost wartości akcji lub/i niefinansowe np. prestiżowe stanowisko pracy. W przypadku inwestycji rzeczowych i finansowych można wyliczyć w przybliżeniu przewidywana stopę zwrotu z tych inwestycji, natomiast w przypadku inwestycji niematerialnych jest to najczęściej niemożliwe (Bodie, Merton 2003: 228–229; Jajuga, Jajuga 2006: 15; Róžański (red.) 2006: 16).

Najważniejsze dla inwestora jest właściwe ocenienie efektywności inwestycji i lokowanie tych zasobów w przedsięwzięcia dla niego najkorzystniejsze, czyli przynoszące maksymalne korzyści przy możliwym do zaakceptowania poziomie ryzyka. Ponieważ rynki są dynamiczne, inwestycje same w sobie również są dynamiczne, a ich wartość zmienia się

w czasie, co z kolei powoduje, że zmienia się także skład portfela optymalnego. Wspomniana dynamika skłania inwestorów do przeprowadzania analizy inwestycji, która jest procesem oceny alternatywnych dróg postępowania i wyboru najbardziej opłacalnej możliwości (Lipiński 2008: 178–179; Jajuga, Kuziak, Markowski 1998: 11; Luenberger 2003: 16–20).

Na inwestycję można również spojrzeć z punktu widzenia przepływów pieniężnych w ciągu pewnego okresu. Celem inwestycji może być zatem uzyskanie strumienia przepływów pieniężnych odpowiadającego potrzebom inwestora. Jednakże przyszłe przepływy pieniężne często odznaczają się pewnym stopniem niepewności, dlatego konstruowanie, czy też dopasowanie strumienia pieniężnego w dużej mierze skupia się na kontrolowaniu tej niepewności, np. poprzez redukcję poziomu ryzyka. Pokazana tu szersza definicja inwestycji, określanej jako konstruowanie i dopasowanie pewnego rozkładu czasowego przepływów pieniężnych, obejmuje znacznie większy zakres działań finansowych, niż wynikało to z definicji tradycyjnej (Luenberger 2003: 15).

Źródła i miejsce inwestycji w przepływach pieniężnych inwestora indywidualnego ilustruje rysunek 1. Inwestycje pochodzą bezpośrednio ze zgromadzonych oszczędności, natomiast pośrednio z uzyskiwanych przez niego dochodów. Celem inwestycji jest uzyskanie maksymalnych korzyści finansowych z zaangażowanego w nie kapitału. Korzyści te mogą występować w formie zysków zrealizowanych po zakończeniu inwestycji, a także

Rysunek 1. Źródło pochodzenia inwestycji i miejsce inwestycji w przepływach pieniężnych osoby indywidualnej

Źródło: opracowanie własne.

bieżących dochodów z inwestycji niezakończonych. Jeśli osiągnięte z inwestycji dochody nie zostaną przeznaczone na cele konsumpcyjne, mogą zostać zainwestowane w nowe aktywa. Cykliczność aktywności inwestycyjnej inwestora indywidualnego może przyczynić się do pomnażania jego majątku, a więc do wzrostu zamożności. Należy jednak pamiętać, że inwestowanie wiąże się z ryzykiem, a zyski z inwestycji nie są pewne. Działalność inwestycyjna może przynieść straty, co powoduje zmniejszenie się zaangażowanego w inwestycję kapitału. Cykliczność tego rodzaju zjawisk może doprowadzić w skrajnych przypadkach do bankructwa inwestora indywidualnego.

Różnica między oszczędzaniem a inwestowaniem polega na realizacji celu ochrony kapitału w przypadku oszczędzania i celu uzyskania, poprzez podjęcie ryzyka, zysku w przypadku inwestycji. A zatem niektóre instrumenty finansowe można zaliczyć zarówno do form oszczędzania, jak i inwestowania, np. lokatę bankową, certyfikaty depozytowe czy obligacje. Wymienione tu przykładowe aktywa finansowe z jednej strony zabezpieczają przed utratą realnej wartości pieniądza, a z drugiej strony mogą przynieść zysk w postaci nadwyżki nad poziom inflacji. Nie można także wykluczyć poniesienia straty realnej na skutek wzrostu inflacji powyżej stopy zwrotu z powyższych instrumentów. W związku z powyższym, nawet tak bezpieczne produkty finansowe mogą nieść ze sobą pewne ryzyko, co pozwala na zakwalifikowanie ich do instrumentów inwestycyjnych. Lokaty bankowe mogą także stanowić interesującą alternatywę dla inwestorów wycofujących się z innych rynków w przypadku ich okresowego rozregulowania.

Za cele inwestowania uznaje się wydatkowanie środków pieniężnych dla zabezpieczenia oszczędności lub odniesienia korzyści w późniejszym okresie. Jest to więc ochrona posiadanych aktywów, czerpanie z nich dochodów lub oczekiwanie na zysk. Cele te można określić jako odkładanie konsumpcji na przyszłość lub angażowanie kapitału w celu jego pomnażania. Do podstawowych celów inwestowania zalicza się (Lipiński 2009: 19):

- zgromadzenie środków na zakup konsumpcyjny – cel zostaje osiągnięty, gdy wartość końcowa inwestycji nie jest mniejsza niż przewidywana cena dobra, którego zakup jest planowany,
- zwiększenie wielkości kapitału – celem jest uzyskanie maksymalnej możliwej wartości kapitału na koniec okresu inwestowania,
- uzyskanie stałych dochodów – w tym przypadku, inwestując, uzyskuje się w regularnych odstępach czasu środki umożliwiające bieżącą konsumpcję (np. działalność rentierska),
- bezpieczeństwo – celem inwestowania jest zabezpieczenie się przed utratą kapitału,
- zachowanie płynności – umożliwia szybką zamianę wybranego instrumentu finansowego na gotówkę.

Nauka o inwestowaniu wprowadza inwestora w proces łączenia ze sobą różnych instrumentów finansowych w jeden pakiet posiadający pożądane przez inwestora cechy. Proces ten podnosi całkowitą efektywność alokacji zasobów, łącząc projekty, które podejmowane

indywidualnie mogą być zbyt ryzykowne, w bardzo atrakcyjne kombinacje aktywów (Luenberger 2003: 17–18).

Uwagi końcowe

Po przeprowadzeniu analizy wyżej zaprezentowanych zagadnień związanych z inwestycjami i inwestowaniem, za inwestycje uważa się część oszczędności indywidualnych przekształconych w krótko-, średnio- lub długoterminowe aktywa finansowe i/lub rzeczowe (poza prywatną działalnością gospodarczą inwestora), na określony czas, w warunkach niepewności, w celu osiągnięcia maksymalnych zysków przy możliwym do zaakceptowania poziomie ryzyka, przy czym za oszczędności uważa się tę część dochodów, która nie została wykorzystana na cele konsumpcyjne i jest utrzymywana w gotówce. Natomiast inwestowanie jest to proces przekształcania oszczędności osoby indywidualnej w inwestycje.

Powyższe rozważania dotyczą głównie inwestowania w kontekście pojedynczego inwestora, jednakże inwestowanie ma ogromne znaczenie dla całej gospodarki. Przyczynia się do wzrostu i rozwoju gospodarki rynkowej. Inwestowanie przez podmioty krajowe, do których zalicza się inwestorów indywidualnych, na wewnętrznym rynku stabilizuje sytuację ekonomiczną państwa, gdyż kapitał krajowy jest mniej podatny na odpływ z kraju w niesprzyjających okolicznościach niż kapitał obcy. Wzrost aktywności inwestycyjnej, powodując napływ kapitału do podmiotów zgłaszających popyt na pieniądź, przyczynia się pośrednio do zwiększenia ilości miejsc pracy, a więc do spadku bezrobocia (Korenik 2003: 24–27).

Literatura

- Bodie Z., Merton R. (2003), *Finanse*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Dziworska K. (1993), *Inwestycje przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Jajuga K., Jajuga T. (2006), *Inwestycje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Jajuga K., Kuziak K., Markowski P. (1998), *Inwestycje finansowe*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław.
- Korenik D. (2003), *Oszczędzanie indywidualne w Polsce*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław.
- Kritzman M.P. (2011), *Paradoksy inwestowania*, CeDeWu, Warszawa.
- Lipiński M. (2008), *Finanse osobiste*, Hselion, Gliwice.
- Lipiński M. (2009), *Racjonalne inwestowanie*, Helion, Gliwice.
- Luenberger D. (2003), *Teoria inwestycji finansowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Owsiak S. (2002), *Podstawy nauki finansów*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Reilly F., Brown K. (2001), *Analiza inwestycji i zarządzanie portfelem*, tom 1, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Różański J. (red.) (2006), *Inwestycje rzeczowe i kapitałowe*, Difin, Warszawa.

INVESTING AS A PART OF PERSONAL FINANCE MANAGEMENT

Abstract: The purpose of the article is description definition of investment, after penetrating literature's research. Analysis of gathering materials lets to assent, that investment is the part of personal savings which is converted into financial or/and material assets, for a period of time, in uncertainty circumstances, in order to attain maximum profit, accepting a risk level. The investment definition description differs from generally quoted definitions and grounds on conception of risk and uncertainty as an inseparable attribute of investment assets.

Keywords: investment, investing, saving, risk, uncertainty

Cytowanie

Majewska-Bielecka D. (2014), *Inwestowanie jako element zarządzania finansami osobistymi*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 802, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 65, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 453–459; www.wneiz.pl/fru.